KLIMAAT, MILIEU EN NATUUR

1. EEN AMBITIEUS KLIMAATBELEID

Er komt een schepen voor klimaat en energie die ook de bevoegdheden milieu, natuur, parken en plantsoenen beheert waardoor vanuit een sterke, coherente visie kan worden gewerkt.

Via een nieuw **lokaal klimaatplan** dat door een klimaatverbond van gemeentelijke diensten, verenigingen, ondernemers en burgers tot stand komt, schakelen we een klimaatversnelling hoger.

Het burgermeesterconvenant wordt er onderdeel van. **Extra financiële ruimte** wordt vrijgemaakt. Naast maatregelen die klimaatverandering afremmen ('klimaatmitigatie') worden maatregelen genomen die de gemeente aanpassen aan de klimaatverandering ('klimaatadaptatie').

Doordat de huishoudens 33% van de broeikasgassen uitstoten (Bron: klimaatplan Merelbeke 2017), wordt **prioriteit** gegeven **aan de ondersteuning en ontzorging van burgers** om woningen maximaal te gaan isoleren en klimaatneutraler te maken (incl. eigen productie van hernieuwbare energie).

Energiebesparing

Via een **isolatiescan en -premie voor energiebesparende ingrepen** worden alle eigenaars/ verhuurders gemobiliseerd hun dak, muren en kelders te isoleren, oude stookinstallaties te vervangen enz. Om dit in goede banen te leiden wordt een energiecentrale (of specifiek woonloket) opgericht dat kosteloos advies verstrekt aan burgers, (jeugd)verenigingen en ondernemers en daarbij meteen ook ontzorgt: dit betekent actieve renovatiebegeleiding, ondersteuning bij premieaanvragen, …

Forse vergroening van lokale energieproductie en-distributie

1. **Stimulansen voor CO2-neutrale technieken** (warmtepompen, zonneboilers, PV-panelen)

2. Het **ondersteunen van energiecoöperaties** (zowel oprichting als toetreding). Gemeentelijke diensten maar ook de tertiaire sector, industrie en landbouw worden gestimuleerd mee te bouwen aan nieuwe hernieuwbare energiecoöperaties (cfr. Stroomvloed: www.stroomvloed.be)

3. **Merelbeke belegt niet in** fondsen die investeren in **de fossiele industrie** en stelt een ethische code op voor toekomstige investeringen.

4. Op termijn zullen (bestaande) **warmtenetten** moeten vergroenen door vooral groene warmte te vervoeren: strategie van aardgasloze gemeente.

Klimaatadaptatiestrategie – aanpassen aan veranderend klimaat

Een **klimaatadaptatiestrategie** waarbij klimaatadaptatiemaatregelen worden geïntegreerd in beleidsplannen **voor ruimtelijke ordening, natuur en openbare werken,** zoals maatregelen om verharding tegen te gaan.

Waterneutraal (ver)bouwen wordt de norm. Dit betekent dat alle hemelwater ter plekke wordt gebruikt of geïnfiltreerd in de bodem binnen de wijk. Er moet geen hemelwater meer worden afgevoerd. De aanpassingsstrategie speelt in op de nood aan meer groene en blauwe ruimte in functie van piekneerslag en het voorkomen van overstromingen. Meer algemeen wordt daarmee ook de dalende grondwaterstand aangepakt.

Sociale en klimaatneutrale wijken

Klimaatneutrale wijken betekenen meer woonkwaliteit met minder beton.
Zie ook hoofdstuk Ruimtelijke Ordening & Stedenbouw.

> Minder beton betekent een autoluwe wijk met parkeermogelijkheid aan de rand, comfortabele fietsparking, groene speelruimte en publieke groenruimte. In sociale ecowijken is er naast het ecologische aspect ook aandacht voor een sociale mix. Een mix in leeftijd, in gezinssamenstelling en/of inkomen is van groot belang. Een divers aanbod aan woningen worden aangevuld met gemeenschappelijke ruimtes.

Naast de focus op de doelgroep huishoudens (33% van de CO2-uitstoot), wordt in de schoot van het nieuw op te richten klimaatverbond met hoogdringendheid een plan opgemaakt om ook de andere sectoren transport (28%), tertiair (20%), industrie (10%), landbouw (7%) en gemeentelijke diensten (2%) op het spoor van klimaatneutraliteit te brengen. De uitfasering van het gebruik van fossiele brandstoffen op korte termijn staat centraal, de gemeente neemt de regierol op zich. Het is duidelijk dat alle beleidsdomeinen (mobiliteit, economie, landbouw, …) klimaatneutraliteit als richtinggevend doel opnemen de komende jaren. Overal waar mogelijk neemt de gemeente hierbij een voorbeeldfunctie op, bijv. door een versnelde elektrificatie en vergroening van haar wagenpark met het op de sporen zetten van een shift van bezit naar gebruik (mobiliteitsdiensten) enz. (zie hoofdstuk mobiliteit).

2. ZUIVER WATER EN KWALITEITSVOLLE RUIMTE

Eind 2015 moest, volgens de milieudoelstellingen van de overheid het **oppervlaktewater** zich in een goede tot zeer goede ecologische toestand bevinden. In Merelbeke is dit voor meerdere waterlopen niet het geval, o.a. Schellebellebeek en Driesbeek. **Groen pleit dan ook voor extra inspanningen ter zake**.

Zuivering van grachten

De **zuivering van grachten** wordt aangepakt met een apart grachtenplan gelinkt aan de bestaande Zoneringsplannen (i.s.m. Aquafin). Hierbij is het belangrijk de beekdalen te koppelen aan groene zones (groene bpa's en RUPs) in het Gewestplan/GRS, zoals de Zwartebroekbeek (Bottelare - Gentbos), de Kerkesbeek tussen Munte en Scheldewindeke… Voor de grote beken wordt de provincie actief gestimuleerd om er blijvend werk van te maken.

De bevolking wordt actief gesensibiliseerd om echt ecologische producten te gebruiken in kwetsbare gebieden waarbij IBA' s worden ingezet (Individuele Behandeling van Afvalwater).

Watertoets

Merelbeke hanteert op volwaardige wijze de watertoets: **geen bouwvergunningen in waterziek gebied**, het scheiden van hemel- en afvalwater via een doordacht en stimulerend afkoppelingsbeleid. (cfr. de heraanleg van de Gaversesteenweg). (cfr. zie ook deel R.O. Behoud open ruimte).

Een zwemvijver voor iedereen

De **aanleg van een zwemvijver** tijdens de tweede fase van sportpark Molenkouter, met een ligweide of een gemeentelijk strand: meteen na realisatie volgt een big jump-wateractie met de bevolking.

Herinrichting Molenvijvergebied

Het molenvijvergebied rond de ecotunnel in Melsen wordt heringericht. Een evaluatie van de kleine ecotunnel is nodig om de natuurnoden te detecteren, o.a. het gebruik van de tunnel door fauna als verbindingskanaal tussen de Scheldevallei en de Makegemse bossen.

Kwaliteitsvolle ruimte en prikkelende landschappen (zie ook deel R.O.)

Dit start met een **geïntegreerde gebiedsgerichte, kwaliteitsvolle aanpak** i.p.v. een sectorale aanpak; bijv. voor de Scheldevallei, het Gentbos en andere gebieden in Merelbeke worden natuur, landbouw, erfgoed, ruimtelijke ordening en andere zaken in één visie geïntegreerd. Nieuwe ruimtelijke bestemmingen houden rekening met bestaande landschappelijke structuren. Zo voorkomen we conflicten tussen natuur en verstedelijking, economie, landbouw. Voorbeeld: Oud-Merelbeke langsheen de Kerkhoekwegel (tussen Gaversesteenweg en Zwijnaarde-brug). Die ganse archeologische site is nog intact. Ook de aansluitende donk (Montoye) is van oudsher als akkergebied op oude kaarten ingekleurd.

In deze visie kent de open ruimte een meervoudig gebruik: landbouw, recreatie, erfgoed en natuur: aandacht geven aan verweving van functies.

3. NATUUR- EN BOSUITBREIDING EN -BELEVING, FLORERENDE BIODIVERSITEIT

Groen wil de volgende zes jaar minstens 25.000 extra bomen aanplanten in Merelbeke. Dit kan door uitbreiding van bestaande bossen, het creëren van nieuwe bossen, het voorzien in parkjes en groene pleintjes en het aanmoedigen van het planten van bomen in de particuliere tuinen.

Natuur maakt mensen **gezonder en creatiever**, zorgt voor een omgeving waar het goed wonen is, zwengelt de economie en werkgelegenheid aan en is de beste en goedkoopste bescherming tegen hittegolven en wateroverlast. De bescherming ervan is een hoofdzaak.

* Merelbeke zet in op **nieuwe bossen** waarin gewandeld, gespeeld, gesport, gemediteerd (+ geboorte- en/of begraafbos)... kan worden. Waar mogelijk wordt aansluiting gezocht bij de bestaande bossen Gentbos, Makegemse bossen enz. Het Wisselbos in het Centrum wordt opgewaardeerd als nabij groen waaromheen kan worden gewandeld, o.a. in verbinding met het kerkhof en kerkplein.

* **nieuwe parken en parkjes** zijn nodig in de meer verstedelijkte gebieden van onze gemeente, het centrum en Flora. Naast de kerk op de Flora kan er een mooi park komen. Een groter park kan gerealiseerd worden op Ijsenbroeck, in de buurt van de Roskamwijk.

* **Toegankelijkheid en beleving** zijn cruciale punten: de hoofdpaden moeten begaanbaar zijn (ook bij regen). Een beleidsvisie dient uitgewerkt om vast te leggen wat toegankelijk is voor wie en wanneer. Wat is de meest kwetsbare natuur en/of welke kan ontsloten worden ?

* Een **actief trage wegenbeleid** zorgt voor een forse toename van de wandel- en fietsactiviteit en dito welzijn bij de Merelbeekse bevolking. Langs trage wegen komt een opmerkelijke rijkdom voor aan flora wat de natuurbeleving vergroot. Via trage wegenkaarten en nieuwe wandelroutes per deelgebied (analoog en digitaal) wordt het wandelen in eigen gemeente ondersteund en gepromoot.

* Een **groen speelruimtenetwerk** wordt gerealiseerd over heel Merelbeke waarbij speelruimten worden verbonden via het tragewegennetwerk. Via een speelweefsel-tragewegenkaart wordt dit idee vorm gegeven.

* Uitgave van een **natuurwandelingenkaart**. Naast erfgoedborden plaatsen we ook natuurbelevingsborden. Natuurpunt werkt eraan in de Scheldevallei. De borden in het Gentbos zijn aan vernieuwing toe en aan de Makegemse bossen is weinig te vinden. Borden aan houtig-erfgoed bomen worden geplaatst daar waar mensen passeren.

* Op wandelroutes worden **picknickplaatsen** voorzien **die kindvriendelijk zijn**. De heksenkring-cirkel met berkenstoeltjes in het Makegembos is een prachtig initiatief (helaas in verval), maar dat kan evengoed een houten klouterpaard of een nagemaakte holle boom zijn (cfr. Bos Eeklo).

* Aan de randen van de bossen en natuurgebieden worden **overdekte fietsstelplaatsen** voorzien, aansluiting via openbaar vervoer en enkele parkeerzones voor auto’s.

* Met de lokale zorgsector en natuurorganisaties wordt onderzocht of zij willen meestappen in initiatieven waar een **kruisbestuiving** ontstaat **tussen natuur en zorg**. Onderzoek toont aan hoe een natuurlijke omgeving ook mensen geneest. Zo zou Velt of Natuurpunt kunnen helpen bij de (her)aanleg van ecologische (moes)tuinen rondom woon- en zorgcentra of instellingen voor mensen met een beperking.

* Voor een **actief natuurreservatenbeleid** worden voldoende middelen voorzien om extra natuur te realiseren. Dit gebeurt i.s.m. terreinbeherende verenigingen als Natuurpunt Vlaanderen.

*Merelbeke start met een **zadenbib** die gratis zaden ter beschikking stelt. In ruil daarvoor kan de ontlener zelf zaden oogsten en deze terug binnen brengen. Zo wordt de zadenbib steeds groter en het aanbod gevarieerder.

* **De Merelbeekse scholen vormen** een groot deel van **hun speelplaats om met avontuurlijk speelgroen**.

* Op oude en nieuwe speelplekken komen geen peperdure speeltuintoestellen meer maar **avontuurlijk speelgroen**.

* **Adopteren van fauna en flora**: iedere deelgemeente gaat i.s.m. Natuurpunt voor adoptie van een dier (bvb schelderode gaat voor de vuursalmander) en maakt daarrond een gemeentelijk actieplan.

* **Charter biodiversiteit** realiseren, update en opwaardering van meerdere bijenacties

* **Herwaardering van park- en bermbeheer** richting ecologisch tuinieren en/of onderhoudsvrij. De begraafplaatsen krijgen extra aandacht, zowel inzake ecologisch beheer als inzake rust- en wandelplek (vaak als doorsteek naar een andere plek).

* Het verder en actiever stimuleren van **groendaken**

* **Buurt- en straatgroen optimaliseren**, via o.a. een gevelgroenpremie in verstedelijkt gebied. We stimuleren eetbaar groen in de straat. De sierplant kan een bessenstruik worden, de grondbedekker een aardbeienplant, de tropische parkboom een perelaar. Bijv. Bestaande wijkpleintjes worden beplant met oude fruitboomrassen.

* Het **straatbomenplan** wordt geëvalueerd en maakt een doorstart, onder meer door actieve sensibilisering hierover met een focus op het belang van straatbomen voor de luchtkwaliteit en gezondheid, hun rol in het klimaatbeleid en belang voor de toekomstige generaties.

* De bevolking wordt aangemoedigd tot aanplant van **fruitbomen**. De aanleg van boomgaarden met oude rassen (zoals in de Scheldevallei) wordt actief gepromoot.

4. VAN EEN LINEAIRE NAAR EEN CIRCULAIRE ECONOMIE

Slim omgaan met afval is een absolute noodzaak voor een klimaatvriendelijke gemeente. Groen wil het voortouw nemen in de transitie van een lineaire naar een circulaire economie. Afvalpreventie staat uiteraard voorop, gevolgd door hergebruik en recyclage. Dat de producent naast de verantwoordelijkheid voor zijn producten ook voor de verpakking moet instaan, is voor Groen evident. Terugnameplicht, al dan niet via statiegeld, is hierbij een te bewandelen strategie.

* Indien bij het nieuwe patrimoniumbeleid geen ruimte wordt gevonden voor een beperkt recyclagepark **in de Flora**, wordt daar gestart met een **mobiel containerpark of 'mini-recyclagepark'**. Zo kunnen ook mensen zonder wagen hun afval deponeren in de eigen buurt. Maar eerst wordt actief gezocht naar een plek in de Flora, bv aan Sportpark Koestraat in de blauwe zone (aan de parking).

* Merelbeke ondersteunt en stimuleert het houden van kippen om zo aan **afvalbeperking** te doen.

* **Merelbeke breidt de uitleendienst uit** (naast verenigingen ook naar privépersonen) met huishoudelijk gereedschap dat je maar sporadisch nodig hebt zoals een boormachine en een haagschaar. Op de gemeentelijke website wordt een tweedehandsplatform gestart.

* Merelbeke voert een **duurzaam, ecologisch evenementenbeleid** waarbij voor grote evenementen een afvalplan als voorwaarde voor een toelating wordt ingevoerd. Project- en evenementensubsidies voor kleinere evenementen worden gradueel verhoogd volgens duurzaamheidsgraad.

* We voeren een **Gaby** in, een **'gemeentelijke administratieve beloning'** voor mensen die acties ondernemen om zwerfvuil terug te dringen. Periodiek maakt de jury (voorzitter milieuraad of klimaatverbond, stedenbouwkundig ambtenaar en milieuambtenaar) een selectie, waaruit de winnaar wordt geloot. Die persoon ontvangt een waardebon voor de lokale handelaars.

* Op het niveau van de afvalintercommunale IVM wordt een voortrekkersrol bepleit én gerealiseerd in de transitie naar een **circulaire economie**. De doelstellingen met betrekking tot de hoeveelheid restafval per inwoner worden aangescherpt met 20%. Na een lichte stijging van het restafval per inwoner de voorbije legislatuur, moet tegen 2020 terug een duidelijke kentering te zien zijn naar minder restafval.

* In Merelbeke komt een **kringwinkel** voor hergebruik van grondstoffen, voor het vervaardigen van nieuwe spullen. In de kringwinkel gebeuren regelmatig sociale happenings.

* **Tweedehandsbeurzen** worden promotioneel ondersteund

* Repaircafé's, geefpleinen en ruilbeurzen maken een tournee langs de deelgemeenten

5. GEZONDE VOEDING EN ECOLOGISCHE LOKALE LAND- EN TUINBOUW

Voedselproductie en -consumptie dragen in belangrijke mate bij tot de klimaatontwrichting. De komende beleidsperiode krijgt het lokale landbouw- en voedingsbeleid dan ook extra aandacht.

* De aanleg van **samentuingebieden** over heel Merelbeke wordt gestimuleerd. Ook wordt een moestuinenbank aangelegd door de milieudienst gelinkt aan gemeenschappelijke moestuinen

* Merelbeekse **streekproducten** worden gepromoot (met eigen, stoffen winkelzakken)

* Verkoop van **hoeveproducten** wordt gepromoot via het infomagazine en de wekelijkse markt

* Plantaardig en **gezond eten** wordt volop gepromoot:

· via o.a. donderdag veggiedag op school, promotie van biovoeding, waterfonteinen, een ruimer aanbod aan groenten in schoolmaaltijden,

· via het sociaal restaurant,

· via door sociale economie geleverde gezonde voedselcatering voor scholen, rustoorden … met max. aankoop van lokale landbouwproducten.

*Merelbeke pakt **voedseloverschotten** en -verspilling aan. Het gebruik van 'restorestjes' wordt geïntroduceerd zodat klanten voedselresten mee naar huis kunnen nemen. Een project als Foodsavers en “too good to go” (https://toogoodtogo.be/nl-be) worden ondersteund via uitbreiding naar Merelbeke.

* Aandacht gaat uit naar het **verbreden van de landbouw**: bijv. zorgboerderijen, zelfplukboerderijen Community Supported Agriculture, vergoedingen voor ecologische diensten.

* Ongebruikte percelen van de gemeente, de kerkfabriek of het OCMW worden zoveel mogelijk ter beschikking gesteld van lokale korteketen-initiatieven. Dit kan in eigen beheer, via een overheidsopdracht waarin specifieke beheerscriteria worden opgenomen volgens het lastenboek voor biologische productie. Een tweede optie is de grond verkopen aan of ter beschikking stellen van 'De Landgenoten' (eventueel via systeem van erfpacht).

* Verder **vertuining en verpaarding** van de betere landbouwgronden wordt tegengegaan door de opmaak van een ruimtelijk uitvoeringsplan in samenwerking met de land- en tuinbouwers.

* De oprichting van **compostpaviljoentjes** in dichtbevolkt gebied voor de bewoners van de nabijgelegen huizen en appartementen (die vaak niet de mogelijkheid hebben om zelf te composteren) wordt onderzocht. Het compost zou gratis worden uitgedeeld aan de bewoners die hun composteerbaar afval aanleveren.

* Merelbeke zet de volgende stap naar de volledige **afbouw van pesticidengebruik** door het gebruik bij particulieren te reduceren en de promotie van de agro-ecologische en duurzame landbouw.

6. DIERENWELZIJN

Groen wil een samenleving die respectvol omgaat met dieren. Het welzijn van veel dieren komt nog te vaak in gevaar door de manier waarop ze worden gefokt, verhandeld, gehouden of gedood. Waar mensen dieren mishandelen of verwaarlozen moeten we kordaat ingrijpen. Dieren hebben een positief effect op mensen. Huisdieren kunnen therapeutisch zijn en een hulp tegen vereenzaming.

* **Roofvogelshows** en circussen met **wilde dieren** worden in Merelbeke niet toegelaten.

* Merelbeke ondersteunt mensen die het financieel moeilijk hebben met een tegemoetkoming bij noodzakelijke **dierenartskosten**.

* Merelbeke voorziet voldoende **hondenuitloopplekken** en -speelzones. Een leuke hondenwandeling of de organisatie van een "dierendag" met activiteiten, informatie, verzorging,…

* Merelbeke blijft inzetten op **sterilisatie/castratie en chippen van katten**. Projecten waarbij verwilderde huiskatten worden gevangen, gecastreerd en teruggeplaatst, krijgen financiële ondersteuning.

* Voedsel in het restaurant van de gemeentelijke organisaties is biologisch en regionaal en/of fairtrade geproduceerd en er wordt ten minste één vlees- en visloze dag ingevoerd. Bedreigde diersoorten horen niet thuis op een Merelbeekse menukaart.

* Biologische veehouderij wordt gestimuleerd. De gemeente ondersteunt boeren die diervriendelijk werken.

7. HANDHAVING

* Voor Groen is de correcte opvolging van wetgeving via **handhaving** door politie en handhavings-ambtenaren een belangrijke opdracht van de gemeente. Het betreft de controle op milieu-inbreuken, de naleving van milieuvergunningen en de wet op het dierenwelzijn.

* Bestrijding van **lawaaihinder** blijft een prioriteit, vaak in samenwerking met hogere besturen zoals bij de aanleg van geluidspanelen langs gewestwegen. Bij evenementen wordt vooral preventief gewerkt door initiatiefnemers extra duidelijk te informeren over de geldende regelingen in het politiereglement (bijv. via het evenementenformulier én mondelinge communicatie) en via gerichte opvolging van gemachtigde personen.

* Trage wegen waarlangs vaak quads en crossmotoren worden gesignaleerd, worden voorzien van verbodsborden voor elk gemotoriseerdverkeer.

* Groen wil dat er streng wordt opgetreden tegen **sluikstorten** (zie ook 4 - Invoering Gaby zwerfvuil).

* Merelbeke voert de strijd op tegen het gebruik van gevaarlijke stoffen in privé- en landbouwsfeer zoals pesticides.

* Merelbeke controleert de **niet-ioniserende straling** op het grondgebied en vermijdt UMTS-GSM-mastenverspreiding in kwetsbaar gebied (scholen, rustoorden ...)